

Magie in de Efteling: TiTaTovenaar

In het fraaie Efteling Theater is dit hele seizoen de parkshow TiTaTovenaar te zien. Voortgevloeid uit de succesvolle TiTaTovenaar musical, die twee jaar terug al in het theater te zien was en wederom geproduceerd door Efteling Theaterproducties en V&V Entertainment. "Qua productie is het een volwaardige musical, alleen duurt het anderhalf uur korter", vertelt stage manager Jeroen Frijters (V&V) over de parkshow. Daar staat dan wel weer tegenover dat de show zeven dagen in de week, vier à vijf keer per dag te zien is.

Jeroen Zwartjes (Hoofd Entertainment van de Efteling) en Jeroen Frijters hebben nogal met elkaar te maken gehad de afgelopen tijd. Ook bij de musical TiTaTovenaar was Frijters namelijk al stage manager vanuit V&V Entertainment. Beide heren schuiven nu dan ook aan voor een gesprek over de populaire parkshow met de titel 'Tika is jarig'. De Efteling en V&V zijn in het geval van de parkshow coproducten, zo legt Zwartjes uit: "We willen als Efteling graag samenwerken met een ervaren partij als V&V. Als theater zijn wij nog echt een jonge hond, maar qua omvang behoren wel tot de vijf grootste theaters van Nederland. Bij de parkshow hebben we bijvoorbeeld een capaciteit van 1200 bezoekers. De musical TiTaTovenaar werd heel goed ontvangen en toen voelden we als Efteling wel dat we daar meer mee moesten gaan

doen. Daarom besloten we deze parkshow te gaan maken."

Goede klik

TiTaTovenaar is magisch, wonderlijk en voor het hele gezin en dat is natuurlijk precies waar ook de Efteling voor staat. Er is een nieuw script gemaakt door Koen van Dijk, Eric Goossens (die ook al bij de musical betrokken was) maakte nieuwe decors en Maya Schröder de kostuums. Ook zij was er bij de musical ook al bij. Hetzelfde geldt voor choreografe en regisseuse Wilma Hoornstra, die alles in elkaar gedraaid heeft. Een aantal sferen uit de musical is terug, maar uiteraard zijn er ook nieuwe sferen, liedjes en karakters. De Efteling heeft niet altijd samengewerkt met V&V Entertainment. "Maar we hebben nu wel een langlopende samenwer-

king", legt Jeroen Zwartjes uit. "Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld 'Annie' gedaan, waarmee we zo'n 100.000 mensen trokken en nu zitten we in de voorbereidingen voor Assepoester." De samenwerking bevalt van beide kanten goed. Zwartjes: "Je zoekt een coproductent die de identiteit van de Efteling aanvoelt. Misschien heeft het er ook wel mee te maken dat we allebei Brabantse bedrijven zijn. Ik beschrijf het hier wel eens als Brabantse gemeenheid met nationale allure...en soms zelfs internationaal. We hebben gewoon een goede klik."

Volwaardig

Omdat het hier een parkshow betreft, op een vaste locatie, is het volgens Jeroen Frijters uiteraard iets anders produceren dan bij de gemiddelde musical. "Er zit bij-

voorbeeld een grote lift in, die neem je niet zomaar even mee wanneer je op tour bent. In die zin hebben we ook veel vrijheid gekregen in het ontwerp. Het grote verschil is natuurlijk ook dat je een parkshow zeven dagen in de week, vier à vijf keer per dag draait. En het duurt natuurlijk een stuk korter, maar door de intensiteit en wanneer je naar de apparatuur en dergelijke kijkt, is het gewoon een volwaardige productie." Er zit dus een hydraulische lift in en het decor is deels geautomatiseerd. Frijters: "We gebruiken bijvoorbeeld een vliegtuig. Bij de musical deden we dat nog met de hand, maar door de intensiteit hebben we nu voor automatisering gekozen. We hebben gewoon goed naar de musical gekeken en zo bepaald waar we op technisch gebied zaken konden verbeteren. Dat is de show alleen maar ten goede gekomen natuurlijk."

Automatisering

"Ik denk niet dat ergens in Nederland een vergelijkbare productie is die zo volledig geautomatiseerd is als deze", gaat Frijters verder. "We hebben bijvoorbeeld geen eerste lichtman bij de voorstellingen zitten. Het licht loopt namelijk met het geluid mee. Ook volgspectators hebben we niet meer nodig, aangezien de acteurs zendertjes bij zich dragen, die automatisch gevolgd worden (zie verderop in dit artikel, red.)." Voor de automatisering werd aangeklopt bij Silicon Theatre Scenery. "Het gaat daarbij om de verhuur van een desk, de besturing, een truss-track met twee onafhankelijk gestuurde panelen, het performer fly systeem en de automatisering en beveiliging van de lift", vertelt Robert Pronk daarover. "De vliegbeweging is zowel verticaal als horizontaal. StS heeft niet alleen het vliegsysteem geleverd, maar was ook verantwoordelijk voor de installatie, training van operators en acteurs en de levering van het harnas. De training van de acteurs heeft plaatsgevonden in samenwerking met Corpus Acrobatic Theatre, die ook weer aanwezig zijn bij het halfjaarlijkse onderhoud om met cast en crew de veiligheidsaspecten nog eens door te nemen."

Echte coproductie

Het Efteling Theater is een volwaardig theater wanneer je het afzet tegen andere theaters. "Toch is er wel een opvallend verschil", legt Frijters uit. "Als je ergens anders een theater binnenkomt, dan heb je altijd te maken met huistechnici. Als je er met vijf man binnenkomt, dan worden er vanuit het betreffende theater ook vijf mensen geleverd. Hier gaat het anders. Vanuit de Efteling is er één technische man die verantwoordelijk is voor het theater, maar de voorstellingen draaien we op zich helemaal zelf. De taken van de huistechnici nemen we dus ook over. Eigenlijk ben ik op dit moment dus naast stage manager van V&V ook een beetje de toneelmeester van het Efteling Theater." Frijters noemt het theater een prettige plek om te werken. Goed geoutilleerd bovendien. "Het is echt een multifunctioneel theater. De enige 'beperking' is dat de kap maar 13 meter is. Maar dat heeft bijvoorbeeld weer als voordeel dat de rollenzolder volledig is doorgetrokken over de hele zaal. Dus ook boven de zaal heb je overal de mogelijkheid om iets te doen. In die zin valt het met die beperking dus wel weer mee. De ruimte op het zijtoneel en achtertoneel is groter dan gemiddeld in de Nederlandse theaters, op de nieuwste theaters na misschien. Bovendien laat de Efteling veel toe. Als je als producent zegt dat je een gat in de vloer wilt zagen omdat er een lift in moet komen, dan doen ze

hier niet moeilijk. We zijn eigenlijk extern, maar zo voelt het niet. In die zin is het dus ook echt een coproductie.”

Computergestuurd

Flashlight is een vast contact van de Efteling en ook V&V werkt veel samen met het bedrijf. Logisch dus dat Flashlight ook bij deze parkshow betrokken is. Flashlight had al eerder de eer gekregen om licht- en riggingapparatuur te leveren voor de musical en nu dus ook voor de show 'Tika is jarig'. Met betrekking tot de parkshow kan er gesproken worden over een unieke situatie. De FOH-geluidstechnicus stuurt met de geluidstafel de lichtcomputer aan, die op zijn beurt weer een Wybron Autopilot II systeem aanstuurt. Kortom; een volledig geautomatiseerd belichtingssysteem waarbij er zoals gezegd geen aparte operator aan te pas hoeft te komen. Het Autopilot II systeem is een volledig geautomatiseerd volgspotsysteem. In plaats van gebruik te maken van conventionele handbediende volgspots wordt de acteur op het toneel volautomatisch belicht én gevolgd middels computergestuurde armaturen. De armaturen, in dit geval High End Systems Cyberlights, worden via een aparte computer (het Autopilot II systeem) aangestuurd. De computer ontvangt een signaal van ontvangers die in het 'grid' zijn geplaatst. De ontvangers 'zien' de acteur over het podium bewegen door middel van een zender die de acteur op zich draagt. De lichtset voor 'Tika is jarig' bestaat verder voornamelijk uit conventioneel licht en scrollers. Par64 spots, uitgevoerd met Wybron Coloram 7,5" scrollers maken hiervan voornamelijk de dienst uit. De show is geprogrammeerd op een Flying Pig Wholehog 2 en draait nu op de huistafel van het Efteling Theater zelf, een Flying Pig Hog 1000.

Ideale 'belichtingsbasis'

De musical TiTaTovenaar liep van het najaar van 2005 tot het voorjaar van 2006. Ook hier werden grote hoeveelheden Par64 spots ingezet waarbij Wybron Forerunner en Coloram scrollers, gevuld met custom made strings, het licht kleurden. Daarnaast vulden 2000 Watt de Sisti Fresnels en 1000W Emil Niethammer zoomprofielen het overgrote conventionele gedeelte aan; dé ideale 'belichtingsbasis' voor in het theater. Interessante noemer was een tiental ETC Source profielen, waarvan een groot gedeelte was uitgevoerd met een geautomatiseerde gobo-wisselaar/-rotator van Wybron: de Goboram. Hiermee kreeg de lichtontwerper de kans om met hetzelfde programmeergemak als van een scroller, verschillende óf statische, óf bewegende 'plaatjes' op de Bühne te creëren. Om alle conventionele armaturen 'aan te kunnen steken' werd er gebruik gemaakt van drie ETC dimmerracks. Allen uitgevoerd met 36 keer een 2,5KW dimmerkanaal. Daarnaast namen High End Systems Cyberlights het geautomatiseerde lichtdeel voor hun rekening. Ook voor de opstart van deze show werd gebruik gemaakt van een Wholehog II console om het programmeerwerk op te doen.

Marktleider

Het resultaat mag er wezen. Op de vraag of Jeroen Zwartjes en Jeroen Frijters trots zijn op de parkshow, antwoordt Zwartjes bevestigend: "Natuurlijk zijn we wel trots, maar toch willen we vooral steeds verder. Bij elke productie leer je weer zoveel dingen bij, dat het bij latere producties alleen maar nóg beter kan. En dat willen we ook. We willen marktleider worden op het gebied van live familie-entertainment en daar hoort theater ook bij. En als je dan dit gebouw hebt in deze fantastische omgeving, dan denk ik dat je al een paar fantastische kaarten in huis hebt."

Foto's: Roy Beusker